

Primjetiti mi je slijedeće:

Coemeteria — u Dalmaciji spomenuta su samo dva: Marusinac i Manastirine. To je međutim samo Solin.

Crisinus — naš bl. Marko nosi ovdje ime *Körösy* i figurira kao Madžar. Prof. E. Tomek međutim ipak dobro znađe za razliku između Hrvata i Madžara.

Curzola — nema svoga hrvatskog imena. Jednako tamo, gdje se ona spominje, dolaze samo imena: Lesina, Durazzo, Ragusa...

Cyryllus — brat sv. Metodija pretstavljen je kao izumitelj glagoljice. To možemo propustiti, jer ni među našim stručnjacima nije još stvar na čistu. Opaska, da je Hadrijanova bula kojom dozvoljava slavensku službu božju — falsifikat, mišljenje je, koje naši pisci o tom predmetu ne usvajaju.

Djakovo — nosi u zagradi sasvim suvišno ime: Djakovar. Ispravnije bi bilo napisati, da su ga tako nazivali madžarski i njemački sredovječni i novovjeki pisci. Premalo je istaknuta strosmajerovska tradicija toga mjesta.

Holly († 1849) — imalo bi biti ime dubrovačkog religioznog pjesnika (col. 300). Bit će, da je to neka pogreška u tisku, jer takovog pjesnika Hrvati nikada nisu imali.

Dr A. Živković.

Žgeč Franjo: Ali spolna vzgoja res ni potrebna? 12°, str. 96. Založba in tisk ljudske tiskarne d. d. v Mariboru. Cena 8 D.

U formi dijaloga sa svojom ženom raspreda autor svoje misli o spolnom odgoju djece i omladine. Tuži se, da »v naši« (čitaj: slovenskoj) literaturi nema gotovo ništa napisanoga u tom predmetu. Misli, da ga se malo tko god uhva latiti, jer je delikatne naravi; pa će on da raskrije sâm tajne svojega života i života svojih dragih prijatelja i znanaca... Sve u cilju: da očuva čovjeka supatnika od zabluda na ovom polju. Načela, veli, do kojih se on uspeo u potpunom su suglasju s rezultatima suvremene pedagogike, individualne psihologije, psihoanalize i medicine. Ove znanosti, tvrdi autor, tvore objektivnu osnovicu za subjektivne doživljaje.

Tu se, eto, odmah vidi, da je g. Žgeč na rdavom putu. Objektivnu osnovicu za subjektivne doživljaje ne pozna potpuno, a po tom ni točno. Koliko je u odnosu s djetinjom i mladenačkom dušom pedagogika i psihologija, jamačno je barem toliko i religija. Ne možemo točno promatrati doživljaje toga doba, ne pridajući punu važnost svima faktorima, koji na nj utječu. G. Žgeč ne niječe nigdje ovoga faktora. On ga tek ne pozna. Niemu je stalo, da načela, do kojih dolazi u svojim razgovorima budu u suglasju s rezultatima psihoanalize i medicine. Da li su u suglasju s religijom i etikom — pušta po strani.

Osim pogrešnih izvoda o kršćanskom braku, o vrijednosti djevičanstva, o askezi, njegovo je izvanje, u koliko se strogo tiče predmeta, izloženo s jednoga čisto naturalističkoga gledišta. Ne stoji, da mu izvodi nemaju izvjesne teoretske, o pogotovo praktičke vrijednosti. Ama on će na tom putu teško koracati naprijed s uspjehom. I onaj socijalni osjećaj samilosti, koji ga vodi, ostat će bez potpune nagrade i naplate, jer ne će moći

postići rezultata koje želi. Naturalizam ne obuhvaća, a naročito ne pušta do razvoja sviju odlika i sposobnosti individua. — Knjižica Žgečova nije pisana za omladinu kršćanskog katoličkog naroda, iako se vidi, da je pisana s ljubavlju za omladinu.

A. Ž.

Dr Mate Tentor: Pismo i postanak alfabeta, sa 40 obrazaca i 1 tablom, Zagreb 1931, tiskom zaklade tiskare »Narodnih Novina«, stranica VIII + 120, cijena ? — O najvrijednijem izumu čovječanstva, o pismu i postanku alfabeta, nije se kod nas mnogo pisalo. Od radnje Račkoga »Pismo siovjensko« (Zagreb 1861) pa do Tentorove gornje publikacije nema kroz zadnjih 70 godina u tom pogledu ovećeg djela. Zato treba pohvaliti rad na tom polju, jer nam objašnjava i same početke pismenosti kod svakog naroda i uopće početke prenašanja ljudskih misli i riječi na kamen, kosti, drvo, ilovaču, pergamenu, papir, da kroz stoljeća govore nijemi znaci, što se mislilo i radilo u davnim vremenima.

Sadržaj: Autor iza kratkog predgovora podaje bibliografiju (str. VII—VI), i to najnoviju, zadnjih desetak godina, a zatim piše »O pismu uopće« (str. 1—10), gdje prikazuje važnost pisma i postanak piktografije i ideografije. Dalje opisuje pismo Kitajsko (str. 10—16), klinovito pismo i Šumerce (16—27), Hetite i njihovo pismo (27—28), Kretsku kulturu i pismo (29—33), japansko, kiparsko, egipatsko pismo (36—44). Pod naslovom »Alfabet i Feničani« (str. 44—67) govori a) o postanku alfabeta, b) o Feničanima, c) o feničkom alfabetu, d) o starosinajskom alfabetu, koji je nastao oko 1500 god. (Mojsijevo doba), i e) o hebrejskom pismu iz 8. vijeka pr. Kr., na predmetima iz kamenog doba nađenim u francuskom mjestu Glotelu. Iznasha dalje »Azijska pisma, potekla iz feničkoga« (str. 67—69) i sudbinu semitskih jezika i pisama (71—76), pa prelazi na Evropu, da prikaže grčko i latinsko pismo (str. 77—102). Podavši kratki prikaz raznog stanovništva Grčke govori o postanku grčkog pisma, o Italiji, Latinima i Etruščanima, italiskim alfabetima i latinskom pismu. O smjeru pisma, germanskim runama, gotskom, koptijskom, jermensko'm i georgijskom pismu kazuje u glavnim potezima (str. 102—106). Na koncu opisuje postanak slavenskog pisma (str. 106—113). Na osnovu spisa crnorisca Hrabra, historičkih dokumenata iz 9. vijeka, i najvažnijih slavista, slavensko je pismo složio Konstantin-Ćiril, i to glagoljicu. — Uzevši za podlogu grčko kurzivno pismo Ćiril je za svaki slavenski glas odredio stalno slovo, a svojem slavenskom pismu dao je Ćiril »i svoju ličnu notu stiliziravši ga na svoj način (kružićima)«. Ćirilica je uncijalno grčko pismo popunjeno slovima za slavenske glasove preuzetim iz glagoljice (str. 108). Autor podaje »Očenaš« u obloj i uglatoj glagoljici i u lat. transkripciji iz Vajsova Misala (od 1927). U Očenašu« oble glagoljice ima štamparskih pogrešaka: Prids mj. Pridi; I ie mj. I ne. Bilo bi bolje, da je »Očenašu« u obloj glagoljici podao u tekstu staroslovenske nazalne redakcije sa poluglasima. U »Očenašu« uglate glagoljice mjesto otpučajem treba otpuštajem. O lat. transkripciji Misala iz 1927, na pr.: uglata glagoljica: v'seden'n', Vajs: vsedanni; dažd' — daj; denes' — danas, spomenut ću samo to, da bi se prevarilo, tko bi mislio, da su slova lat. transkripcije ista kao i